

Prof. Dr.
Baki KURU

Prof. Dr.
Ali Cem BUDAK

TESPİT DAVALARI

Prof. Dr.
Baki KURU

Ankara Üniversitesi Hukuk Fakültesi
Medeni Usul ve İcra-İflas Hukuku
Emekli Öğretim Üyesi

Prof. Dr.
Ali Cem BUDAK

Yeditepe Üniversitesi Hukuk Fakültesi
Medeni Usul ve İcra-İflas Hukuku
Öğretim Üyesi

TESPİT DAVALARI

Tamamen Yeniden Yazılmış
Dört Misli Genişletilmiş

2. Baskı

İstanbul 2010

İÇİNDEKİLER

ÖNSÖZ	5-9
İKİNCİ BASI İÇİN ÖNSÖZ	11-15
İÇİNDEKİLER	17-22
RESİT YOGRAFYA	23-36
RESİT MALAR CETVELİ	37-38
GRİS	39-40

II. DAVA ÇEŞİTLERİ ve TESPİT DAVASININ DAVA ÇEŞİTLERİ ARASINDAKİ YERİ

A) DAVA KONUSU HAKKIN NİTELİĞİNE GÖRE DAVA ÇEŞİTLERİ	41-72
I. Aynı davalar	41
II. Şahsi davalar	41
III. Karma davalar	42-43
B) DAVA KONUSU MALA GÖRE DAVA ÇEŞİTLERİ	43
I. Taşınır davaları	43
II. Taşınmaz davaları	43
C) DAVA KONUSU AYNİ HAK VEYA ZİLYEDLİK OLMASINA GÖRE DAVA ÇEŞİTLERİ	44
I. Hakka dayanan davalar	44
II. Zilyedliğe dayanan davalar	44
D) MAHKEMEDEN İSTENEN HUKUKİ KORUMANIN TÜRÜNE GÖRE DAVA ÇEŞİTLERİ	45
I. Eda davaları	46-48
II. İnşai davalar	48-60
III. Tespit davaları	60-72
1) Tespit davalarının kabulü zorunludur	60-68

2) Tespit davalarının mahiyeti ve diğer dava çeşitleri ile karşılaştırılması	68-72
§2. TESPİT DAVASININ ÇEŞİTLERİ	73-79
A) MÜSPET (Olumlu) TESPİT DAVASI	73
B) MENFİ (Olumsuz) TESPİT DAVASI.....	73-79
§3. TESPİT DAVASININ ŞARTLARI	80-160
A) HUKUKİ İLİŞKİ (Münasebet) ŞARTI	80-87
B) HUKUKİ YARAR (Menfaat)ŞARTI	87-160
I. Genel bilgi.....	87-112
II. Hukuki yararın bulunmadığı haller.....	112-127
III. Eda davasının mümkün olduğu hallerde kural olarak tespit davası açılmasında hukuki yarar yoktur....	127-157
C) HUKUKİ İLİŞKİ VE YARAR DAVA ŞARTIDIR.....	157-160
§4. KARŞILAŞTIRMALI HUKUKTA TESPİT DAVALARI	161-169
A) ALMANYA'DA	161-163
B) AVUSTURYA'DA	163
C) İSVİÇRE'DE	164-165
D) FRANSA'DA	165-166
E) ANGLO-SAKSON HUKUK SİSTEMİNDE	166-169
§5. NEUCHÂTEL KANTONUNDA TESPİT DAVASI	170-171
§6. TÜRKİYE'DE GENEL HÜKÜMLERE GÖRE AÇILAN TESPİT DAVASI	172-199
A) TÜRKİYE'DE TESPİT DAVALARI KANUNLA GENEL OLARAK DÜZENLENMİŞTİR.....	172-173
B) TÜRK DOKTRİNİNDE TESPİT DAVALARI	173-174

C) TÜRK MAHKEMELER UYGULAMASINDA TESPİT DAVALARI	174-182
D) HUKUK MUHAHEMELERİ KANUNU TASARISI'NDA TESPİT DAVALARI	182-183
E) KONUSU VAKIA OLAN TESBİT DAVALARI HAKKINDAKİ MAHKEME KARARLARININ İNCELENMESİ VE ELEŞTİRİSİ.....	184-199
I. Esaretin tespiti.....	191-193
II. Harpte yaralanmanın tespiti	193-194
III. Şehitliğin tespiti	194-196
IV. İstiklal Savaşına katılmış olmanın tespiti	197
V. Harpteki hizmet süresinin tespiti	197-198
VI. Kaybolan kimsenin ölü veya sağ olduğunun tespiti.....	198-199
§7. ÖZEL KANUN HÜKÜMLERİNDE DÜZENLENEN TESPİT DAVALARI	200-267
A) MEDENİ HUKUKTA TESPİT DAVALARINA İLİŞKİN BAŞLICA ÖZEL KANUN HÜKÜMLERİ.....	200-227
I. Tapu kütüğünün düzeltilmesi davası.....	200-201
II. Muhdesatın tespiti davaları.....	201
1) Kadastro sırasında muhdesatın tespiti	201-209
2) Ortaklığın giderilmesi ve paylaşırma davaları dolayısıyla muhdesatın tespiti.....	209-219
3) Kamulaştırma bedeli alacağının belirlenmesi için muhdesatın tespiti.....	219-221
4) Haksız inşaat sebebine dayalı davalar dolayısıyla muhdesatın tespiti.....	221-222
III. Yargıtay kararına göre, boşanma davası açan davacının ölümü halinde davalı eşin kusurlu olduğunun tespiti.	222-227

B) TİCARET HUKUKUNDA TESPİT DAVALARINA İLİŞKİN BAŞLICA ÖZEL KANUN HÜKÜMLERİ.....	227-237
I. Fikri ve sınai haklar ile ilgili tespit davaları	227-236
1) Bir eserin kimin tarafından meydana getirildiğinin tespiti.....	227-228
2) Marka, patent, endüstriyel tasarım haklarına ve coğrafi işaretten doğan haklara tecavüz olmadığının tespiti için açılan davalar.....	228-235
3) Patent lisans bedelinin tespiti için açılan dava.....	235
4) Coğrafi işaretler ve endüstriyel tasarım haklarının ihlal edilip edilmediğinin tespiti davaları	235-236
II. Haksız rekabet sebebiyle açılan tespit davaları.....	236-237
C) İŞ HUKUKUNDA TESPİT DAVALARINA İLİŞKİN BAŞLICA ÖZEL KANUN HÜKÜMLERİ	237-248
I. İşe iade davaları	237-247
II. Hizmet tespiti davaları	242-244
III. Toplu iş sözleşmeleri hakkındaki “yorum davaları”	244-248
D) İCRA ve İFLAS HUKUKUNDA TESPİT DAVALARINA İLİŞKİN ÖZEL KANUN HÜKÜMLERİ.....	249-258
E) İDARİ YARGILAMA USULÜNDE TESPİT DAVALARI..	258-267
§8. TESPİT DAVASININ BENZERİ KURUMLARDAN FARKI.....	268-287
A) TESPİT DAVASININ DELİLLERİN TESPİTİNDEN FARKI.....	268-271
B) TAHRİK DAVASI VE MENFİ TESPİT DAVASI İLE İLİŞKİSİ.....	271-277
I. Tahrik davası.....	271-274
II. Tahrik davasının menfi tespit davası ile ilişkisi....	274-277

C) ÇEKİŞMESİZ YARGININ TESPİT İŞLERİ İLE TESPİT DAVASI ARSINDAKİ FARKLAR.....	277-287
TESBİT DAVASININ HÜKÜMLERİ	288-356
A) GÖREV VE YETKİ	288-305
I. Görev	288-304
II. Yetki	304-305
B) TESPİT DAVASINDA HARÇLAR VE YARGILAMA GİDERLERİ	305-310
C) TESPİT DAVASI AÇILMASININ SONUÇLARI	311-328
I. Tespit davası açılmasının maddi hukuk bakımından sonuçları	311-324
II. Tespit davası açılmasının usul hukuku bakımından sonuçları.....	324-328
1) Dava şartları mevcut olup olmadığı davanın açıldığı tarihe göre belirlenir	324
2) Derdestlik	324
3) Davacı, davalının rızası olmaksızın davasını takipten vazgeçemez	328
4) Davacı, davalının rızası olmaksızın davasını genişletemez ve mahiyetini değiştiremez	328
D) KARŞILIK DAVA	328-329
E) İSPAT YÜKÜ.....	329-340
F) TESPİT HÜKMÜ.....	340- 341
I. Hüküm fıkrası	340- 341
II. Müspet tespit davası sonucunda verilen tespit hükmü.....	341
III. Menfi tespit davası sonucunda verilen tespit hükmü.....	341
G) KESİN HÜKÜM.....	342-346

H) TESPİT HÜKMÜNÜN İCRASI	346-352
I) TESPİT DAVALARI ZAMANAŞIMINA TABİ DEĞİLDİR.....	352-356
MEKTUPLAR.....	357-362
PROF. DR. BAKİ KURU'NUN YAYINLARI.....	363-372
PROF. DR. ALİ CEM BUDAK'IN YAYINLARI.....	373-376
ARAMA CETVELLERİ.....	377-391
KANUN MADDELERİNE GÖRE ARAMA CETVELİ.....	377
KAVRAMLARA GÖRE ARAMA CETVELİ.....	387